

KJAK

Ólavur Waag-Høgnesen er samfelagsfrøðingur og BA-løgfrøðingur
Eva-Rebekka Sivertsen gongur í 8. flokki í Skúlanum á Fløtum í Havn

Har grannar semjast væl

Her kemur eitt uppskot um, hvussu málið um vígslu av pørum kann loysast.
Uppskotið ger ikki mun á pørum. Uppskotið kallar ikki samkynd pør fyri hjún

Ólavur Waag-Høgnesen saman við Evu-Rebekku Sivertsen

Løgtingskvinnurnar Bjørt, Hanna, Kristianna og Sonja, ið hava lagt uppskotið fram, skjóta upp, at hjúnabandslógin verður broytt, so eisini tvey av sama kyni kunnu giftast (tó skulu Fólkakirkjan og trúarsamfeløg ikki kunna gifta tvey sama kyni). Hervið hendir tað, at tveir persónar av sama kyni, sum verða vígdur hjá borgarstjóra ella sýslumanni, verða 'hjún'.

Ósameinilig útgangsstøði

Samkomurnar og partur av Fólka-kirkjuni halda, at tað er halgibrot, um samkynd verða javnsett við hinskynd í hjúnabandslógini. Sjón-armiðið er, at gamaní er lógarverkið borgarligt, men hjúnabandslógin byggir á kristið virðisgrundarlag. Tí halda samkomurnar og partar av Fólkakirkjuni, at uppskotið um at kalla samkynd parløg fyri 'hjún' hevur við sær eina stóra og týðandi konflikt um, hvørji grundleggjandi virði samfelagið skal byggja á (sí boks 1 og 2).

Sambært LGBT hevur hjúnabandslógin einki við átrúnað at gera: Talan er um borgarligt hjúnaband, ið snýr seg um rættindi og skyldur, og hesi galda fyri øll

pør – og fara at galda fyri øll pør, bæði samkynd og hinskynd, um uppskotið um broyting í hjúnabandslógini verður samtykt. LGBT hevur sostatt ta fatan, at her er als eingin konflikt (sí boks 3).

Hesar uppfataninar eru so ymiskar, at tað hevur skapt eina djúpa gjógv millum partarnar, og kann eisini skapa stríð innan kirkjur og samkomur, har fólk hava ymiskar uppfatanir. Tað er eisini óheppið, at løgtingið – tey sum fólk ið hevur valt – ikki er (næstan) samt um málið.

Hvussu finna vit eitt felags grundarlag?

Orðið 'hjún' hevur so ymiska mein-ing fyri partarnar, at tað er vón-leyst at hugsa sær eina semju, um sett verður uppá eina broyting í hjúnabandslógini. Skulu kirkja og samkomur taka undir, so má tað verða ein loysn, har løgtingið ikki staðfestir, at 'hjún' fevnir um bæði hinskynd og samkynd pør. Skal LGBT taka undir, so má tað verða ein loysn, ið ikki ger mun á pørum.

Hvussu fáa vit ta kabaluna at ganga upp?

Tá ið fólk verða vígd sum par (í dag sum hjún sambært hjúnabandslógini), so hevur tað við sær

eina broyting í rættarstöðuni part-anna millum. Tað hevur við sær tann rættarvirknað, at partarnir fáa rættindi og skyldur bæði sína millum og móttvegis ávísingum øðrum eisini (sí boks 4). Hetta er tann formligi ella borgarligi parturin av vígsluni. Eingin ósemja er um henda partin.

Lóg um skrásett pør – fyri øll!

Tí er okkara uppskot, at hetta verður útgangsstøðið fyri komandi lógarverkinum á økinum. Nýggj lóg um skrásett pør verður samtykt í staðin fyri galdandi hjúnabandslóg. Lógin um skrásett pør skal áseta, at tveir persónar av hvør sínum kyni kunnu verða samanlislir og fáa status sum skrásett par og at tveir persónar av sama kyni kunnu verða samanlislir og fáa status sum skrásett par. Lógin verður sostatt galdandi fyri øll pør – hinskynd eins og samkynd.

Les umaftur!

Skrásett parlag verður vanliga sett í samband við samkynd, men okkara uppskot er ein lóg um skrásett pør, sum er galdandi fyri bæði hinskynd og samkynd pør! Lógin skal áseta, at borgarstjórar og sýslumenn

hava heimild og skyldu at samanlesa øll tey, sum uppfylla treytirnar í lógini og sum ynskja at ganga formliga saman sum par. Samanlesing hjá borgarstjóra og sýslumanni hevur við sær, at samanlisnu fáa formliga støðu sum 'skrásett par'.

Harumframt skal lógin áseta, at Fólkakirkjan og trúarsamfeløg kunnu samanlesa pør, sum uppfylla treytirnar í lógini og ynskja at ganga saman formliga saman sum par; samanlesingar framdar í Fólkakirkjuni og trúarsamfeløgum hava sama rættarvirknað, tá ið tað kemur til sínammillum rættindi og skyldur, sum samanlesingar, framdar hjá borgarstjóra ella sýslumanni. Fólkakirkjan og trúarsamfeløg fremja samanlesingarnar í samsvari við egna sannføring.

Øll eins fyri lógini – og einki lógar(for)boð móttvegis samkomum

Meðan borgarstjórar og sýslumenn hava skyldu at samanlesa eitt par, so kunnu Fólkakirkja og trúarsamfeløg gera tað. Tað verður tískil ikki brot á lógina um skrásett pør, at eitt trúarsamfelag í hesum høpi diskriminerar av trúargrundum. Tað forðar hinvegin heldur ikki Fólkakirkjuni og trúarsamfeløgum at vælsigna ella at samanlesa samkynd.

Lógin um skrásett pør tryggjar hinskyndum og samkyndum rættin at fáa teirra parløg samfelagsliga viðurkend. Og lógin um skrásett pør virðir frælsið hjá Fólkakirkjuni og samkomum at skipa seg sam-

bært sínum sannføringum: Lóg-gevarin hvørki áleggur ella for-bjóðar kirkjum og samkomum at samanlesa samkynd. Í roynd og veru verða allar samanlesingar 'borgarligar' – tað er bara ein spurningur um tær eru framdar av borgarstjóra, sýslumanni, presti ella samkomuleiðara.

Óbroytt ritual í Fólka-kirkjuni og í samkomum

Vit halda, at verður eitt slíkt lógar-uppskot samtykt, so verður lógin so at siga hjúna inn til dagsins samfelag. Tann rættarvirknaður, sum stendst av, at eitt par er skrásett, er algildur – t.v.s. galdandi fyri øll pør. Tveir persónar, ið verða samanlislir av borgarstjóra, sýslumanni, samkomuleiðara ella presti, verða í øllum førum 'skrásett par'. Er talan um samanlesing hjá borgarstjóra og sýslumanni, verða persónarnir – antin teir eru av sama ella hvør sínum kyni – eisini umrøddir sum 'skrásett par'.

Í samkomu og kirkju fara prestur og samkomuleiðari óivað at kalla samanlislina parið fyri hjún. Um lógin kom í gildi í dag, so nýttist einki at verða broytt í teimum ritualum, sum verða brúkt í Fólkakirkju og samkomum. Ritualini fara at umboða ta trúarsannføring, sum Fólkakirkjan og einstøku samkomurnar hava um parlag – um hjúnaband og giftarmál.

Loysnin leggur sjógv millum lóggávuvaldið og Fólkakirkju/samkomur, tá ið tað kemur til innara frælsið í trúarspurningum. Er tað í stríð við trúaruppfatanina at samanlesa samkynd, so er tað

1. Jógvan Zachariassen úr Lívdini. Hjúnabandið er gud-givið og er millum ein mann og eina kvinnu, sum ganga í eina heilaga pakt, ið skal binda tey saman fyri lívið. Grundarlagið fyri hesi pakt er ikki forelskili ella kynslig tráan, men ein halgan til trúskap, kærleika, virðing, um-sorgan og nøring, sum skapar eitt trygt stað fyri børn at hava eina mammu og ein pápa, ið uppala og menna børnini at taka ábyrgd og so-leiðis skapa stabilitet í eitt samfelag. Hendan pakt ger hjúnabandið til ein hornastein í samfelagnum, sum er borgarum og samfelagi til signing og frama. Ein lógar-áseting, ið formliga bindur saman tvey av sama kyni, rúmast tískil ikki innan hjúnabandslógina.

2. Biskupur. Biskupur heldur fast við klassisku fatanina av, at hjúnalagið er ein sáttmála-bundin skipan í lívi og sam-lívi millum mann og kvinnu. Biskupur metir, at fatanin av hjúnalagnum millum mann og kvinnu er ankrað í skapanarsøguni og nemur Guds leiklut í skapan og verki, upphav lívsins. Maður og kvinna kunnu velja at verða vígd borgarliga ella kirkjuliga. Í báðum førum er vígslan eins góð og veitir somu lögfrøðiligu rættindi. Kirkjulig vígsla er ein tilvitað bøn um Guds signing, so samlívið vognast.

3. LGBT. Felagið talar fyri borgarligum hjúnabandi, ið einki hevur við átrúnað ella kirkjur/samkomur at gera. LGBT vil tískil ikki hava nakra serlóg ella verða roknað sum eitt undantak. Tey krevja ikki annað enn, at sam-, tví- og tvørkyndir føroyingar verða javnsettir við hinskyndar føroyingar í hjúnabandslógini. Hendan javnsetingin skal sjálvsagt hava við sær, at heitið verður tað sama sum hjá hinskyndum: Hjún. Alt annað hevði verið at staðfest, at sam-, tví- og tvørkynd eru 2. floks borgarar, ið ikki eru verdug at verða rópt hjún.

4. Rættarvirknaður. Lógin um rættarvirknað av hjúnabandi ásetur, at tá ið maður og kvinna verða gift, ikoma rættindi og skyldur teirra millum, sum ikki vóru galdandi fyri tey bæði frammanundan. Tey ráða yvir egnum inntøkum, men vera tey skild, verður helvtarbyti. Hevur annar hjúnafelagin ikki inntøku, so hevur hin – áðrenn almennar skipanir – skyldu at forsyrgja viðkomandi. Stendur t.d. bara maðurin fyri húsunum, so kann ikki seta tey í veð ella selja tey, uttan at konan góðtekur tað. Aðrar ásetingar snúgva seg t.d. um skuld, skatt, arv, óskift búgv og pensión. Eisini aðrar lógir hava serliga ásetingar um hjúnafelagar.